

Naš tednik Kronika

kulturno - politično glasilo.

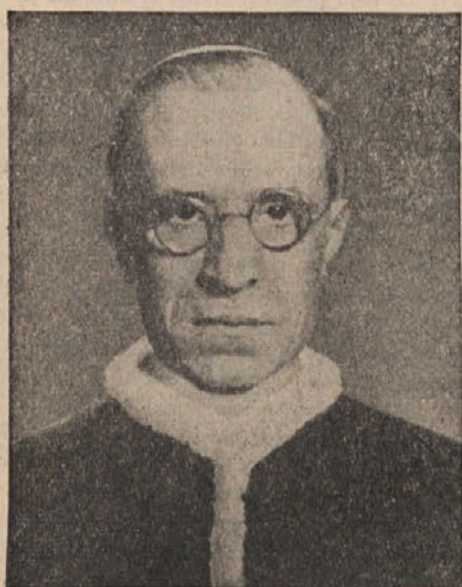
svetovnih in domačih dogodkov

10. leto / številka 42

V Celovcu, dne 16. oktobra 1958

Cena 1.50 šilinga

Angelski pastir

zaupanje sv. očeta in kardinalov, tako da je kmalu postal najvplivnejši v kardinalskem zboru.

Poleg dela v Vatikanu je sv. oče pošiljal kardinala Pacellija kot svojega osebnega zastopnika v razne države ob posebnih prilikah. Tako je bil poslan 1. 1934 v Buenos Aires, 1. 1935 je zastopal sv. očeta pri jubilejnih svečanostih v Lurdu, 1. 1936 je potoval v Zvezne države Amerike. Bil je delegat sv. očeta 1. 1937 pri posvečenju nove cerkve v č. mali sv. Tereziji Deteta Jezusa v Lisieux-u, 1. 1938 pa je bil pri svetovnem euharističnem kongresu v Budimpešti.

Ko je dne 10. 2. 1939 umrl papež Pij XI., je kardinal Evgen Pacelli vodil kot Camerlengo kardinalskega zbora vse zadeve Apostolske stolice. Ko se je vršila 1. marca 1939 volitev novega papeža, so navzoči kardinali v kratkem času izvolili njega za naslednika Pija XI. To je znamenje popolnega zaupanja. Očete kardinali so vedeli, da potrebuje sv. Cerkev v današnjih težkih časih na čelu moža, ki bo znal kot Kristusov namestnik na zemlji povzdigniti svoj glas in se boriti za pravico in resnico in za pravi mir med narodi na svetu. In niso se motili. Evgen Pacelli, ki si je izvolil ime Pij, je vsa pričakovanja izpolnil in v svojem modrem in vsestranskem delovanju postal vreden naslednik sv. apostola Petra.

Ko je bil izvoljen in je ponižno vdan v voljo božjo

prevzel vzvišeno in odgovorno službo vrhovnega poveljarja Kristusove Cerkve, je divjala druga svetovna vojna. Dal je prvi blagoslov rimskemu mestu, iz katerega izhaja, in vsem svetu in že tedaj prosil in opominjal k miru. „Ni miru brez reda, ni reda brez pravičnosti“, je rekel. Že 1. 1939 je pozval vse odgovorne voditelje narodov, naj storijo vse, da bo spet zavladal mir med narodi. Zato pa je potrebno, da upoštevajo pravice vseh, tudi malih narodov in ne kršijo naravne pravice v sožitju narodov. Četudi prizadevanje Pija XII. za svetovni mir ni našlo odmeva, sv. oče ni odnehal v svojem delu storiti še nadalje vse korake za mir. Zato je sam priznal: „Nihče ni več opominjal in klical: Mir... Nihče se bolj trudil kakor mi, za olajšavo grozot vojne.“

Bil je veliki učitelj in obnovitelj Cerkve. Oznanjal je blagovest Kristusovo za današnji čas. Vedel je, kako potrebuje Cerkev v današnjem času kruha božje besede, zato je porabil vsako mu dano priliko, da je iz polnosti svojega uma in srca delil zaklade živega kruha božje besede presajene v današnji čas. V okrožnici „Mystici corporis Christi“ — o skrivnostnem Kristusovem Telesu — je podal izčrpno nauk o Cerkvi, ki je skrivnostno Kristusovo telo. Vsi smo udje tega telesa in tvorimo v Kristusu družino božjih otrok. Naša prva skrb mora biti, da ohranimo božje življenje milosti in ostanemo živi udje Kristusovega telesa. To resnico je vedno spet poudarjal. V okrožnici: Mediator Dei — Srednik božji — izčrpno govori o obnovi

(Nadaljevanje na 2. strani)

Poslednja pot papeža Pija XII.

Minuli petek so posmrtno ostanke papeža Pija XII. prepeljali iz Castel Gandolfa, letne papeške rezidence v rimski okolici, v Vatikan. Po dolгих stoletjih se je prvič zgodilo, da je papež umrl izven Vatikana. Ob obeh straneh ceste, po kateri je šel mrtvaški sprevod se je zbralo več stotisoč ljudi. Kolona avtomobilov se je v Rimu najprej ustavila v baziliki sv. Janeza v Lateranu. Na velikem trgu pred cerkvijo je bila zbrana velika množica ljudstva, ki je prihod svojega mrtvega Vodnika pričakala na kolenih. Po kratkem obredu v cerkvi se je sprevod počasi pomaknil naprej proti cerkvi sv. Petra. Po vseh ulicah, kjer je šel sprevod, se je zbral gost špalir rimskih meščanov. Mrtvaški sprevod sam je bil dolg 3 in pol kilometra. Takoj za križem je šel oddelek italijanskih orožnikov in vojakov, za krsto, ki so jo spremljali švicarski gardisti v svojih slikovitih uniformah in blestečih šlemih ter častniki plemiške garde s potegnjenimi sabljami, pa je šla vsa rimska duhovščina. Ko je sonce s svojimi zadnjimi žarki oblivalo stebrovje na trgu sv. Petra, kjer je bilo vse črno ljudstva, je žalni sprevod stopil v baziliko, ki je največja cerkev krščanstva. Krsto so položili sredi cerkve na pare. Začel se je mihod ljudstva, ki je trajal do ponedeljka opoldne. Računajo, da je mimo odprte krste umrlega vrhovnega poveljarja katoliške Cerkve šlo okrog 3 in pol milijona

ljudi. Več oseb je v gneči omedlelo, nekoga moža pa je pred krsto zadela od žalosti kap, da se je mrtev zrušil na tla. Ko so v ponedeljek zaprli velike bronaste duri cerkve sv. Petra, je na trgu čakalo 50 tisoč ljudi, ki pa jih niso več spustili v cerkev.

Da preprečijo smrtno nevarno gnečo pri pogrebu, je bilo izdanih 10.000 posebnih vstopnic za pogrebe, med katerimi so bili papeški sorodniki, škofje in duhovniki, redovniki in redovnice, predstavniki diplomatskega zbora in romarji iz vsega sveta, ki so bili prihiteli v Rim.

Zadnjo blagoslovitev je izvršil vatičanski vikar Van Lierde. Potem posmrtno ostanke zapečatili v trojno krsto. Prva, v kateri leži truplo, je iz cerdovega lesa, ta pa je položena v drugo večjo krsto iz svinca in ta v tretjo iz hrastovega lesa. Preden so krste zaprli, je po stari navadi msgr. Bacci, tajnik za latinska pisma v Vatikanu, prečital v latinščini žalni govor s papeževim življenjepisom. Ta na pergament spisan in lepo okrašen govor so položili papežu k nogam. Po zapečatenju vseh treh krst so nato na posebnem vozičku prepeljali posmrtno ostanke Pija XII. v grobnico pod cerkvijo, kjer počiva v klementinski kapeli. Krsta iz hrastovine, ki je zabita z zlatimi žebli, ima na pokrovu vrezan papeški grb in oljčno vejico, znamenje miru.

Slovenci po svetu so z nami!

Narodni svet koroških Slovencev sprejema te dni vsto dopisov in pisem v zvezi z nasiljem šovinističnih krogov s katerim poskušajo doseči odpravo slovensčine v osnovni in glavni šoli.

Danes priobčujemo le dve teh izjav. Slovenci živijo v Franciji z veliko pozornostjo spremljajo dogodke na Koroškem. Oni nam pišejo naslednje pismo:

Iz Pariza . . .

Narodnemu svetu koroških Slovencev!

Petindvajset tisoč Slovencev, živčih v Franciji, se zgraža sprčo najnovejšega atentata nepoboljšljivega koroškega šovinizma na pouk slovensčine v šoli. Ta baje v obraz najelementarnejšim pojmom soci-

in vaš boj je naš boj! — V Parizu, dne 10. oktobra 1958. (Sledi 27 podpisov uglednih predstavnikov Slovencev, ki žive v Franciji.)

. . . in iz Trsta

Tržaški Slovenci organizirani v Slovenski kulturno-gospodarski zvezi nam pišejo med drugim:

V trdem, stoletja trajajočem boju s svojimi močnimi in mogočnimi sosedi se je slovenski človek ohranil. V skozi več stoletij trajajočem žilavem boju si je slovensko ljudstvo izklesalo svojo narodno zavest in izoblikovalo svoje narodnostne pravice.

Slovensko občestvo propoveduje in se živo zavzema in dejansko izvaja načela o mirnem sožitju z vsemi narodi in zlasti s svojimi mejaši.

So pa med njegovimi sosedi še vrste takih, ki izbojevanje enakopravnosti nočejo priznati in kratijo slovenskemu človeku njegove osnovne človečanske pravice.

Med taka zadržanja in dejanja spada v Avstriji ukrep koroškega deželnega glavarja, ki je septembra samovoljno, protizakonito in protustavno odpravil odredbo o dvojezičnem šolstvu, to se pravi ukinil obvezni pouk slovensčine v nižjih in višjih državnih osnovnih šolah na slovenskem področju Koroške. Koroški deželni glavar se je s takim postopanjem vdal pritisku šovinističnih, narodnostno nestrpnih krogov avstrijskih Nemcev, katerim so pridobitve Slovencev v Avstriji trn v peti, in ki zamaž potiskajo kolo zgodovine in dogodkov nazaj.

Udarec koroškim Slovincem prizadene Slovence na Tržaškem, Goriškem in v Beneški Sloveniji.

Zato tudi mi izražamo svoje ogorčenje nad najnovejšim ukrepom koroškega deželnega glavarja in škodo naših rojakov v Avstriji. Šovinistični krogi na Koroškem naj vedo, da nismo in ne moremo biti ravnodušni sprčo nezakonitosti in teptanja sprejetih obvez. Koroški Slovenci pa naj vedo, da jim v teh težkih trenutkih stojimo ob strani in da trdno verujemo v zmago njihove pravične borbe, ki je tudi naša in da tudi mi ne bomo odnehali zagovarjati načela bratskega sožitja med narodi in zlasti s sosedi v duhu in v izvajanju enakopravnosti na socialnem, gospodarskem in kulturnem področju.

Angleško svarilo

Manjšine - preizkusni kamen za Avstrijo

»Manchester Guardian«, angleški dnevnik, ki ima že po dolgoletni tradiciji izvrstne zveze z britanskim zunanjim ministrom, v velja za najbolje informiran list glede evropskih zadev, je v svoji številki z dne 13. oktobra 1958 posvetil svoj uvodnik koroškemu dvojezičnemu šolstvu. Poleg tega prinaša poročilo svojega dunajskega dopisnika o dogodkih na Koroškem v zvezi z znanim odlokom deželnega glavarja o odjavah od pouka slovensčine.

Uvodnik prihaja do težkega zaključka, da razvoj dogodkov na Koroškem kaže, da se »Avstrija vrača nazaj v svojo nedozorelo dobo« žalostne preteklosti. Pravi nadalje, da »so avstrijski nacionalisti naglo pozabili, da je bila dvojezičnost kompromis in pogoj za to, da je to ozemlje ostalo v mejah Avstrije. Prav gotovo so še ljudje v Avstriji, ki se bodo še spomnili, da so pravice slovenske in hrvatske manjšine v Avstriji bile velikega pomena pri sestavi državne pogodbe za Avstrijo in da so te pravice zajamčene s to pogodbo. Preostaja nam le upanje,« pravi list, »da bodo oni dovolj močni, da zagotovijo izvajanje sporazuma, ker to ni le vprašanje avstrijsko-jugoslovanskih odnosov, ampak preizkusni kamen realizma Avstrije.«

Politični teden

Po svetu . . .

Premirje v Formoški ožini so torej podaljšali še za dva tedna. To je bila v ponedeljek razveseljiva vest, ki daje upanje, da bodo morda le kako prišli do sporazuma, ne da bi moralo prej plačati krvni davek toliko in toliko tisočev ljudi. Kaj je temu vzrok: spoznanje ali pomanjkanje streliva? Bomo videli. Pri razgovorih med ameriškim in komunističnim kitajskim veleposlanikom v Varšavi je ameriški zastopnik predlagal naslednji kompromis: vlada v Peking se obveže, da preneha z obstreljevanjem obalnih otokov, ki so v oblasti Čangkajškovih čet in obljubi, da se bo vzdrla sile. Združene države ameriške so za to pripravljene privoliti v umik Čangkajškovih čet s tega otočja in se pogajati o usodi Formoze. V resnici pa ta predlog še prekaša ureditev vprašanj, glede katerih trenutno vodijo razgovore. Ameriška vlada je vedno priznavala, da je vlada v Peking upravičena zahtevati svoje zastopstvo pri Organizaciji združenih narodov, seveda pa je tudi videla, da ji te zahteve tako dolgo ne mejo izpolniti, dokler ne bo prišla kitajska komunistična vlada do spoznanja, da sila ni pravo sredstvo za reševanje mednarodnih sporov. Ker je to v popolnem nasprotju z načeli Organizacije združenih narodov, je morala vlada v Peking pač sama sebi pripisovati krivdo, da ni bila ona, ampak Čangkajšek s svojim zastopstvom v Organizaciji združenih narodov.

Če bo sedaj vlado v Peking srečala pamet in se bo odpovedala uporabi oborožene sile za uresničitev svojih zahtev, bo prejšnja zapreka, ki si jo je sama postavila s svojim napadom na Korejo in Formozo, odstranjena in s tem bi bilo že marsikaj pridobljeno, čeravno bi bilo vprašanje Formoze še vedno odprto. Morda bo Peking pripravljen v tem pogledu do koncesij, saj izplačalo bi se mu, če bi spričo teh lahko poslal svoje zastopstvo v svetovno organizacijo.

Čangkajšku to seveda ne bo prav, ampak v svoji odvisnosti od Združenih držav ne bo mogel drugače, kot da za mir in ne dela zgage. Verjetno tudi Moskvi, ki je sicer vedno vpila, da mora ljudska republika Kitajska imeti svoje zastopstvo v Organizaciji združenih narodov, to ne bo šlo v račun, kajti potem bo Mao Tse Tungu le še bolj zrastle greben in njegova samozavest bo še večji kamen spotike v odnosih med obema komunističnima vladama. Doslej sam ni mogel imeti direktnih stikov z zapadnimi državami, ker je Moskva znala spretno preprečiti take stike, a če bo pameten, jih bo lahko imel.

Kako volijo papeža

Po žalosti, ki je zajela ves svet, prihaja na površje tudi zanimanje za to, kdo bo naslednji papež in kako ga bodo izvolili. Kot že znano, volijo papeža kardinali na tajnem zasedanju, ki se imenuje »konklave«. Ta beseda prihaja iz latinskega cum clave, kar pomeni s ključem, to je za zaprtimi vrati. Od 70 mest v kardinalskem kolegiju, kot jih predvidevajo vatikanski zakoni, sedaj zasedenih samo 55 mest. Šele pred nekaj leti je pokojni papež Pij XII. z novimi imenovanji spravljal na najvišji senat katoliške Cerkve do njenega polnega števila, vendar so med tem mnogi kardinali že umrli. So pač starejši ljudje in med njimi je smrt zelo česč gost.

Izvolitev novega papeža je natančno določena v papeških konstitucijah, kot pravi zakon, ki jih pri vladi cerkve izdaja njen najvišji poglavar.

V prvih stoletjih mladega krščanstva, ko se je šele razvijalo iz malih občestev, so škofje, med njimi tudi rimski, ponavadi sami določali svoje naslednike.

Ko pa se je krščanstvo vedno bolj širilo in utrjevalo, pa je bilo treba določiti bolj natančna pravila za volitev škofov in prav posebno za izvolitev rimskega škofa, ki ima, kot naslednik svetega Petra, prvaka apostolov, oblast nad vsem krščanstvom. Koncil v Antiohiji je leta 341 določil, da morajo škofje voliti duhovniki in verniki prizadete škofije. V Rimu so prvo bile volitve v Lateranski palači, pri čemer je večkrat prešlo do preprirov in celo prelivanja krvi.

Ena izmed največjih težav pri volitvi papeža je bila preprečitev vmešavanja poli-

Ameriški „Pionir“ je skoro ušel težnosti zemlje in, čeprav ni dosegel lune, je vendar zbral in dal znanstvenikom toliko važnih, novih in potrebnih podatkov o razmerah v vesolju, da pomeni to pričetek poletov v vesolje. Na podlagi zbranih izkušenj bodo imeli znanstveniki nove uspehe in slednjič dosegli tudi svoj cilj. To je sedaj gotovo, da ni več utopija. Škoda, da drži, da ta »prva lastovka v vesolju« še ne pomeni »pomladi« v razoroževanju. Žal so vsi tozadevni poizkusi še vedno v prvi vrsti preračunani na to, da pokažejo nadmočje tega ali onega v tem, kako lahko ta ali oni ogroža drugega — pravilno bi bilo seveda, če bi bili že tako daleč, da bi se takih epohalnih uspehov veselile vse države na vsem svetu. No, da morda bi v tem slučaju še ne prišli tako daleč, ali pa bi že bili za luno, od koder še nimamo nobenih vesti, kako tam izgleda. Eno lahko rečemo: stoletje odkritij na zemlji je poteklo; izgledi, ki jih imamo za bodočnost, so novi in nepregledni. Kako bo človeštvo sprejemalo nova odkritja vesolja? Bo spričo teh nehalo biti ozkosrčno? Bo sprevidelo, da je treba ubrati druge poti za dosego višjih — ne mislimo vesoljskih — ciljev? Tistih ciljev, za katere vi vemo, da so pravi, a o načinih kako jih doseči, le frazarijo, delajo pa drugače, napačno!

. . . in pri nas v Avstriji

Predstavniki vseh v avstrijskem parlamentu zastopanih strank so se sestali pod predsedstvom predsednika parlamenta g. dr. Hurdasa, da se posvetujejo o jesenskem delu dunajskega parlamenta.

V imenu OeVP je govoril generalni tajnik dr. Maleta in med drugim posebno naglasil nujnost zakona o kmetijstvu. Ta zakon že leta pripravljajo in kmetijstvo nanj zelo težko čaka. Vendar o tem vprašanju do sedaj med vladnima strankama še ni prišlo do sporazuma. Verjetno pa se bo našla pot, da dobi stavljeni predlog v parlamentu večino.

Drugo vprašanje, katero je naglasil dr. Maleta, je šolsko vprašanje na Koroškem. V tej zvezi je dejal, da je to vprašanje velike notranjepolitične važnosti, da pa se mora reševati tudi z ozirom na zunanjo politiko.

Dne 22. oktobra se bo parlament sestel na svojo prvo sejo, kjer bo finančni minister predložil proračun za leto 1959. Že zadnjič smo poročali, da znaša ta proračun v svojem rednem in izrednem delu skoraj 40 milijard šilingov.

Dne 13. oktobra je bilo nad 10.000 fantov letnika 1939 poklicanih k vojakom. Večinoma bodo služili 9 mesecev.

Na Koroškem

Na Koroškem pa je stal ves minuli teden pod vplivom desetega oktobra. Praznovanje koroškega praznika se je ponekod vršilo skupno za vse stranke, deloma pa tudi ločeno, da bi tako na zunaj pokazali, da se ločeno in združeno zavedajo vsi le pravice, ki sledijo iz rezultata ljudskega glasovanja 10. 10. 1920. Nismo pa nikjer brali in slišali, da bi eden izmed govornikov tudi jasno povedal, da pomeni rezultat 10. oktobra 1920 za vso državo in še prav posebno za deželo, velike in jako važne obveznosti. Nismo še pozabili, da je koroški deželni zbor na svojem zasedanju 28. septembra 1920 v št. Vidu ob Glini s soglasnim sklepom zagotovil Slovincem v deželi polno možnost kulturnega razvoja in vso gospodarsko pomoč, ki je dana nemškemu deželanu. Kako kmalu so to dano besedo pozabili, najbolj jasno izpričuje tako zvani Nachholprogramm, ki so ga pred par leti predložili dunajski vladi in v katerem je mnogo govora o gospodarskem zapostavljanju južnega dela dežele. Da bi zabrisali neizpolnjene obljube iz leta 1920 in tudi iz poznejšega časa, so izvedli rano letos za deseti oktober nasilno odjavljanje od slovenskega pouka na ljudskih in glavnih šolah.

Kljub jasnim določilom državne pogodbe iz leta 1955 so zopet poskusili reševati to manjšinsko vprašanje mimo prizadete manjšine in brez njenega sodelovanja.

Zmeda na šolskem področju je popolna. Kdo in kako bodo spopravi to vprašanje v red, bo pokazala bližnja bodočnost.

Dunajska vlada k temu vprašanju molči, čeprav celotno vprašanje spada v njeno kompetenco. Mogoče imajo prav »Salzburger Nachrichten«, ki so nedavno zapisale: »Seve bo moral Dunaj nekaj ukreniti proti nezakoniti Wedenigovi odredbi, medtem pa bo 7. oktober minil.«

Kljub vsemu zmagoslavju ob prisiljenem odjavljanju, ki se je vršilo brez vsake kontrole in nihče ni preverjal istinitosti podpisov, nihče se ni zmenil, so li bile odjave oddane po starših ali otrocih pri šolskem vodstvu ali pa so jih oddajali in zbirali plačani in neplačani agenti, vendar vprašanje še ni rešeno in se na tak nasilen način rešiti ne da. Kakor čujemo iz poučenih krogov, tudi gospode same že glava boli in bi najraje vpostavili stari red. Nihče danes ne ve, kjer bo denar za delitev razredov, kje bodo učitelji in kje bodo našli šolske prostore. Se bomo li v drugi polovici dvajsetega stoletja zopet vrnili za sto let nazaj in iskali šolskih prostorov v gostilni ali v farovžu?

Edina misel, ki je obvladala organizirano odjavljanje, je pač bila, vzeti Slovincem in slovenski besedi zadnji kotichek v šoli. Na papirju je to v veliki meri uspelo. Ni pa še vseh dni konec in kakor pravimo, tudi pri nas kuhamo le z vodo.

Povečani izvozni kontingenti za les

Z ozirom na veliko količino lesa, ki so ga podrla vremenska neurja, je ministrski svet na svoji seji v začetku oktobra odobril nove dodatne kontingente za izvoz lesa, prav posebno z ozirom na to, da so potrebe domače papirne in žagarske industrije popolnoma pokrite in ostajajo znatni presežki. Tako je bil dovoljen izvoz 200.000 kub. metrov igličastega rezanega lesa, 100.000 kub. metrov igličastega lesa slabše kvalitete, 40.000 kub. metrov tesanega stavbenega lesa, 20.000 kub. metrov drogov in kolov. Novi kontingenti morajo biti izkoriščeni do konca leta 1959.

V prvi vrsti je to seveda les, ki so ga podrla neurja po vsej državi, vendar je zaradi teh naravnih nezgod bila letos Koroška prav posebno prizadeta. Začelo se je na južnem Koroškem, kjer so v Podjuni neurja povzročila škodo zlasti v borovih gozdovih. Že takrat je bilo govora o olajšavah za eksport, toda med govorjenjem je čas tekel in nič se ni zgodilo . . . dokler se ni zgodilo, da so neurja obiskala tudi zgornji del dežele in še druge kraje po Avstriji.

Na vsej Koroški je po strokovnih cenitvah na zalogi okrog 30.000 kub. metrov pretežno borovega lesa, ki ga njegovi lastniki ne morejo spraviti v denar. Domača industrija te vrste lesa ne potrebuje, izvoz pa je doslej bil zaprt. Tako so cene padale. Položaj je otežen še zaradi tega, ker borov les ne prenese dolgotrajnega vskladiščenja.

Angelski pastir

(Nadaljevanje s 1. strani)

bogoslužnega življenja Cerkve v današnjem času. Daje smernice, po katerih naj se razvija in raste liturgično gibanje v Cerkvi. Obnovitev bogoslužja svete Velike noči po starem obredu praznovanja največjega praznika cerkvenega leta je velik korak k temeljnemu obnovljenju cerkvenega bogoslužja. Da bi se verniki laže udeležili daritve sv. maše, je upeljal možnost večerne sv. maše. Kar bi bilo prej nekaj nezasiščenega v Cerkvi, je danes v veliko duhovno korist vernikov. Dal je tudi nova navodila, kako naj služi petje in sploh cerkvena glasba bogoslužju.

Pij XII. je pospeševal češčenje Device Marije, božje in naše matere. Dne 31. oktobra 1942 je posvetil ves svet brezmadnemu Srcu Marijinemu in pozneje je posvetil še posebej Rusijo Marijinemu Srcu. Na praznik Vseh svetnikov 1. novembra 1950 je kot vrhovni učitelj Kristusove Cerkve slovesno proglasil versko resnico, da je Marija tudi s telesom že vzeta v nebo. Vpeljal je praznik Marijinega Srca za vso Cerkev, nadalje praznik Marije Kraljice sveta, ki se obhaja zadnji dan Marijinega meseca maja. Potrdil je resničnost Marijine prikazni v Fatimi. Pospesjeval je Marijino češčenje. Priporočal je vedno in vedno spet molitev sv. rožnega venca.

Bil je socialni papež. Povzdignil je svoj glas, kadar je bilo treba braniti pravice delavcev in vseh, ki so bili zatirani. Poudarjal je veličino vsakega, tudi najmanjšega dela, ki ga kdo opravi s pravim namenom združen z Bogom. Kako rad je sprejemal delavce! Kakšno veselje je bilo zanj, ko so priromali lanske leto mladi delavci, bilo jih je nad 30.000, in se predstavili sv. očetu kot mladi katoliški delavci, ki hočejo zavestno živeti po naukih evangelija in hočejo kot apostoli delovati za pokristjanjenje sveta. Pomagal je sam, kjer je videl socialno bedo. Klical je k socialni pravici za vse! Koliko se je trudil za ohranitev družin delavcev.

Pij XII. nam je vsem zapustil zgled pravega krščanskega življenja. Molil in delal . . . po tem je uraval svoj dnevni red še v zadnjih letih starosti. Molil je . . . kot veliki duhovnik je bedel in se boril v zaupni molitvi za njemu izročeno čredo. Molil ni samo za svoje sodelavce in za ovce, ki so mu sledile. Še bolj iskreno je molil za izgubljene ovce in tiste, ki so bile v veliki nevarnosti, da se pogubijo. Molil je za preganjence Cerkve. Molil za posamezne narode. Posebno veliko je molil za Rusijo. Daroval je sveto daritev v spravo za grehe vsega človeštva in prosil za veliko milost, da bi bili narodi deležni milosti Kristusovega odrešenja. Molitvi je pridružil pokoro. Koliko samozatajevanja mu je bilo potrebno, da je mogel nositi težki križ — breme Kristusovo — v mnogokrat tako težkih položajih, v katerih se je nahajala sv. Cerkev v času njegovega pastirovanja. Živel je skromno, zadovoljil se je z najpotrebnejšim za vsakdanje življenje, mnogo se je postil. Delal je neumorno. Neizprosno je bil do sebe, ni si dovolil potrebnega počitka in oddiha. Pozno v noč je delal in reševal v miru nočne ure težke zadeve vodstva Cerkve. Vedno je še našel časa za študij, da je bil vedno na tekočem v raznih znanstvenih strokah in je mogel iz polnosti dajati raznim stanovom, zastopstvom in skupinam, ki so prišli iz raznih držav in delov sveta k sv. očetu. Saj je shranjenih več ko 3000 govorov, ki jih je o priložnosti raznih zborovanj naslovil na skupine in pri tem zavzel stališče k raznim problemom današnjega časa — z vidika krščanskega svetovnega nazora.

Pij XII. je z veliko verno izvrševal testament Jezusa Odrčenika sveta. »Pojdite in učite vse narode« . . . je govoril Kristus apostolom. Pij XII. se je neumorno trudil, da bi pospeševal delo katoliških misijonarjev v misijonskih deželah. Ustanavljal je nove škofije, postavil kot škofe duhovnike, ki so izšli iz narodov misijonskih dežel, da bi mogli uspešno voditi svoje rojake k večnemu življenju v Kristusu. Vesoljnost sv. katoliške Cerkve je naglašal tudi s tem, da je izbral kakor še nobeden njegov prednik na stolu sv. Petra v zbor kardinalov zastopnike iz misijonskih krajev. Ko je 1. 1946 imenoval 46 kardinalov, so bili izvoljeni iz 19 dežel, med njimi tudi zastopnika iz Kitajske in Afrike. Vedno je poudarjal vesoljnost Kristusove Cerkve in delal, da bi rastla čreda Kristusova in bila ena čreda in en pastir. Vzpodbujal je vernike vsega sveta, naj pomagajo pri misijonskem delu cerkve z molitvijo in darovi za misijone.

Kljub svoji starosti je vršil svoje delo. Še v nedeljo 5. 10. je govoril zastopnikom notarjev, izčrpal je svoje zadnje moči v delu za Kristusa in duše. Sredi iz zemeljskega dela ga je poklical Kristus v večnost. Dokončal je svoje veliko poslanstvo na zemlji in stopil v Kristusovo zmagoslavno Cerkev, kjer bo sprejel neminljivi venec večnega plačila.

Hvaležno se bomo spominjali skupnega očeta v molitvi in sv. daritvi. Pokojni veliki Pij XII. naj prosi za svojo čredo kot posredovalec miru pri Bogu, naj izprosi Cerkvi vrednega naslednika na stolu sv. Petra, ki bo nadaljeval njegovo delo za ohranitev in rast božjega kraljestva.

(Konec na 6. strani)

CESAR KARL V. —

nad njegovimi deželami sonce ni nikdar zašlo

V sredi bujnih hrastovih in kostanjevih gozdov ležečem samostanu Sv. Justa v Španiji je pred 400 leti umrl Habsburžan Karl V., eden najbolj ideološko usmerjenih vladarjev, ki smo jih kdaj videli na prestolu v Evropi. Nekateri zgodovinarji ga uvrščajo po njegovem pomenu v isto vrsto z Karlom Velikim, ki je vladal 700 let pred njim in ki je obnovil v srednjem veku rimsko cesarstvo. Toda primerjave zgodovinskih osebnosti so zelo tvegane, posebno še v našem primeru. Karl Veliki je podedoval razmeroma majhno državo, katero je na vse strani povečal in utrdil — mladim, zdravim in doslej deloma še poganskim in v medsebojnih borbah krvavečim narodom pa je vzbujal pod svojim kršćanskim praporom nove nade v mirno in lepšo bodočnost. V času Karla V. pa so bili po vsem drugi narodi nezadovoljni in razočarani nad svetnim in cerkvenim vodstvom in razkroju so bili po številnih sebičnih na široko odprta vrata. Tudi je bila država, ki jo je sprejel Karl V. kot dediščino tako obsežna, da »v njej sonce ni zatnilo«, kot jo označuje lepa zgodovinska krilatica. Ta država je bila v glavnem delo Karlovih prednikov, predvsem delo njegovega deda cesarja Maksimilijana.

Nekatere vladarske družine so dosegle svetovni sloves in veljavo z osvojevalnimi pohodi, druge s spletkami; Habsburžani pa so uspeli z nevestami. Maksimilijan, vladar razmeroma male Avstrije je poročil burgundsko princezino Marijo in priženil velik del vzhodne Francije ter Nizozemsko, ki je takrat obsegala tudi Belgijo. Po smrti svoje prve žene je snubil vladarico Bretanije, vendar zaman; zaradi tega ni vrget puške v koruzo — ko je postal še nemški cesar, je zopet snubil bogato nevesto in priženil vojvodino Milano. Končno je oženil svojega sina Filipa z edino hčerko španskega kralja, ki je bil tudi gospodar Sicilije, Sardinije in vse zapadno od Brazilije ležeče Amerike. Vse te dežele je podedoval Filipov sin Karl, ki je bil izvoljen po smrti cesarja Maksimilijana tudi še za nemškega cesarja. Tako je združil Karl V. v eni roki oblast skoro nad polovico takrat poznane sveta in v kolikor ga niso podjarmili Turki. In ko je Karlov brat Ferdinand priženil še Češko in Ogrsko kraljestvo, pa so nastali verzi: vojskujejo naj še drugi, ti, srečna Avstrija, pa se ženi!

Z izredno veliko dediščino je sprejel Karl V. na svoje rame tudi izredno težko breme, ki ga je nosil 36 let, nato pa je omagal, se odpovedal prestolu in se podal v samostan. Od vsega začetka je imel Karl V. opraviti s številnimi nasprotniki, katerim se je z mladeniško energijo in vnemo postavil v bran. Njegovi izvolitvi za nemškega

ga cesarja je nasprotoval papež Leon X., ki bi rajše videl na tem prestolu francoskega kralja Franca I. Med njim in Karlom V. se je vnela dolgoletna vojna. Istočasno so na vzhodu pričeli Turki napadati Dunaj. V Nemčiji, kateri je najbolj grozila turška nevarnost, pa je sejal Martin Luther seme verskega razkola.

Dejstvo, da se je papež zoperstavljal Karlovi izvolitvi cesarjem, bi Karlu V. lahko služilo za povod, da bi Lutrov odpad od katoliške vere podpisal. Toda Karl V. je bil po svojem prepričanju globoko veren katoličan. Zato se je postavil proti Lutru in s tem tudi proti nemškemu knezom, ki so se povečini odločili — manj iz verskih kot sebičnih ciljev — za Lutro in njegovo gibanje.

ZDRAVNIK SVETUJE:

Spinalna paraliza

(Nadaljevanje in konec)

Zavodi za izdelovanje cepiva proti spinalni paralizi, ki se nahajajo v Kanadi, Avstraliji, Švici, Belgiji in v Avstriji, se strogo držijo novih ameriških predpisov. Številke, ki smo jih povzeli iz nekega avstrijskega zdravstvenega poročila ob koncu leta 1957, so do danes že visoko prekorčili.

Po tem poročilu so izvedle posamezne države množična cepljenja s prav dobrim uspehom; Združene države Amerike preko 100 milijonov, Kanada en in pol milijona, Švica en milijon, Avstralija 2 in pol milijona, Danska 2 milijona, Francija 500.000, Zapadna Nemčija okoli enega milijona in Češkoslovaška 2 milijona cepljenj. S Salzkovim cepivom, ki ga izdeluje zavod za hemoderivate na Dunaju, je bilo izvršenih do sedaj 200.000 cepljenj; od teh 100.000 v Braziliji in preko 30.000 v Avstriji — vsa cepljenja v splošno zadovoljnost. Ta zavod ima laboratorije za izdelavo zdravniških preparatov krvnega poretka, to so predvsem serološka cepiva, ki jih dobivajo iz sokvice-seruma konj, ovac, goveda. Nadalje izdelujejo tekočino za injekcije proti različnim boleznim bodisi pod kožo, v kožo ali naravnost v žilo. Grška beseda »haima« pomeni kri, latinska beseda derivat pa proizvod (izvleček), haemoderivat pa je dobesedno krvni proizvod (izvleček); torej je to zavod za zdravniške potrebščine krvnega poretka.

V Celovcu bodo izvedli zaščitno cepljenje proti spinalni paralizi od oktobra letošnjega leta naprej s takozvano »3-valentno poliomyelitis vakcino« iz poprej navedenega zavoda na Dunaju; vsako prijavljeno o-

Dasi je Karl V. v neprestanih bojih odbil napade Francozov, Turkov in nemških knezov, v stremljenju, ki mu je bilo najbolj pri srcu: preprečiti verski razkol in ohraniti edinstvo, ni uspel. Neurejene razmere v Evropi njegovi zamisli verske edinstva in združene mednarodne krščanske Evrope, ki so Karlu V. lebdele pred očmi, niso bili naklonjeni.

Radi tega se je, razočaran in žalosten, odpovedal cesarskemu prestolu in šel v samostan, kjer se je med drugim dal vsaki postni petek skupno z menihi tako bičati, da je tekla kri. Posebno rad se je udeleževal pogrebom, nazadnje pa se je udeležil še — svojega lastnega pogreba! Sredi samostanske popolnoma zatemnjene cerkve je dal postaviti svojo v črno odeto krsto, okoli katere so gorele sveče in so zbrani menihi ter dvorjani pri maši zadušnici peli žalostinke ter v glasnih tožbah in molitvah priporočali dušo »rajnega« cesarja božjemu usmiljenju. Karl V. je bil sam ognjen v dolg črn plašč, tudi bil med pogrebi in držal gorečo svečo v rokah. Dva meseca nato pa je res umrl v pravi pogreb.

tapile vanj. Cepivu je primešan tudi amonijski lug v visoki razredčini, s čimer se povšajo tvorjenje protiteles ali protistrupov. Zavod za hemoderivate na Dunaju uporablja oziroma razpošilja cepivo samo tedaj, če so bili vsi predpisani preizkusi s cepivom stoodstotno brezhibni.

Cepljenje poteka v splošnem brez vsake reakcije. Občutek morebitne teže v cepljenju ni roki je kratkotrajen, bolečine na mestu vbizganja cepiva in poročila o utrujenosti so silno redka. Na vprašanje, kako dolgo traja zaščita, še ni mogoče točno odgovoriti, ker je še prekratek čas, odkar zaščitno cepijo proti spinalni paralizi. Po sedanjih skušnjah in po dokazanih protitelesih, oziroma antitoksinih, pri cepljenjih lahko računamo z zaščito od dveh in pol do treh let. Kolikokrat pa se naj cepljenje tekom življenja ponavlja, morajo šele pokazati nadaljna raziskovanja in opazovanja.

Dasi je zahtevalo zaščitno cepljenje proti spinalni paralizi — podobno kakor zaščitna cepljenja proti steklini, črnim kozam, difteriji in tuberkulozi svoje žrtve, so pa bile le-te vendar razmeroma malenkostne v primeri z velikansko pridobitvijo zdravniškega orožja za pobijanje kužnih bolezni. Cepljenje proti spinalni paralizi je danes eno najmanj nevarnih, toda najbolj učinkovitih zaščitnih cepljenj. Pred neprijetnimi posledicami cepljenja se nam ni treba več bati, ker je kakovost cepiva že skoraj na višku; pač pa nas mora pretresti, če vidimo, kako se borijo s smrtjo za poliomyelitisom oboleni otroci in odrasli, ki niso bili zaščitno cepljeni in so bili tako popolnoma nezavarovani pred okužbo s spinalno paralizo.

Ponovno opozarjamo cenjene starše in vzgojitelje, stanujoče v Celovcu, da pripeljejo k zaščitnemu cepljenju proti spinalni ohromitvi polnoštevilno vse otroke in njim podrejene, oziroma zaupane mladostnike, rojene v času med 1. januarjem 1940 in 31. decembrom 1957, in sicer ob času, ki ga določa mestni zdravstveni urad v Celovcu. Predpogoj za dober uspeh pa je, da so otroci, ki gredo k cepljenju, popolnoma zdravi.

VREČICE ZA HUJŠANJE

V Veliki Britaniji so se razširile posebne »vrečice za hujšanje« iz plastične mase. Uporabljajo jih zlasti za roke, kolena in gležnje. Imajo to prednost, da ne padejo takoj v oči in da ne motijo pri delu. Angleske strojepiske, ki so v skrbeh zaradi svoje »linije«, jih nosijo kar med uradnimi urami. Le kakšen uspeh dosežejo s tem?

60 Odstotkov Poljskih študentov veruje

Pred kratkim je poljsko ministrstvo za pouk izvedlo med poljskimi študenti povpraševanje, ki je pokazalo, da se prišteva 60 odstotkov poljskih študentov med verne kristjane.

FRAN ERJAVEC, Pariz:

210

KOROŠKI SLOVENC

III. del.

Sovražnosti se pa tudi po izteku judenburškega premirja niso več obnovile, kajti že dne 18. IV. 1797 mu je sledil v Leobnu podpisani predhodni mir (pogajanja je na avstrijski strani vodil grof Cobenzl, po rodu Ljubljčan) in ta je bil potem dokončno potrjen dne 17. X. 1797 v Campoformio (v Furlaniji). Toda vse kaže, da je ostajalo prebivalstvo še precej dolgo na nejasnem in se opiralo le na razne govorice. Vodnik je n. pr. v svojem listu dne 26. IV. zapisal: »Novice iz Gradca nam povedo, da je sviti Cesar že mir podpisal; zdej še čakajo, da poterdjen iz Pariza pride; potlej se bo de zdajci vsm oznanil. Med tem že Francozi nazaj jiti začnajo... Kako je mir zgihan, nemoremo zvedeti; vendar je slišati, da je za nas dober inu časten«. In dva dni zatem je Vodnik zapisal: »V Gradec je peršal v saboto poglaviti general Buonaparte... Eno malo za njimi se je peršal cesarski general Meerfeld. Na gracarskim poli je Buonaparte pregledoval 12 tavižent francoskih soldatov... Ti inu več drugih pojdejo skuz Lublano na Laško nazaj. Za Francozi gredo cesarskih 24 tavižent mož, da se bodo spet po cesarskih deželah razdelili; francozi pak jidejo domu. Mir je od Cesarja podpisan; Cesar je dal povelje, da francozi smejo per nas kojn kupit, kakor jih ote.« Razen tega je istega dne zabeležil še vest z Dunaja, rekoč: »Sploh — glihanje za mir z Francozi je že podpisano, bojuvanje jenalo, inu vupanje bližniga miru perbližalo.« Končno je dne 2. V. še zapisal: »Dvorne novice na Duneju od 22. dneva maliga Travnja sicer nič od miru negovore; vendar tudi nič ne-

perpovdujejo, da bi se kdo v Estrajhu perpravil na bran super francoze. Ravno te novice pravio, da je Princ Karl 19. dan mal. Travnja šal k' armadi per Rajni. Pošta iz Tersta, inu iz nemškega Gradca hodi vsak teden dvakrat, inu skorej bodo hodile po navadi, kakor popred. Francozi so začeli skuz Lublano v' petik pruti Terstu hodi... General Bonaparte je v' petik v' Lublano peršal zjutrej ob osmih... inu se ob dveh popoldne dalej po teržaški cesti pelal...«

Iz zgornjih navedb je razvidno, da so Kranjci in po vsej priliki enako tudi Korošci šele razmeroma pozno in nekako po ovinkih izvedeli o sklenitvi leobenskega predhodnega miru, še precej dolgo pa ne tudi za njegovo vsebino. Ta je določala, da odstopi Avstrija Franciji vso Belgijo in Lombardijo do reke Adige, dobi pa zato skoro vso dotedanjo beneško republiko z beneško (t. j. zapadno) Istrjo vred in vso Dalmacijo. Francozi so namreč v tej vojni zasedli tudi vso Benečijo in Dalmacijo ter naredili s tem za vedno konec starodavni, a že izhirani beneški in dubrovniški republiki. Vodnik je imel tudi čisto prav, ko je zapisal, da je ta »mir za nas dober inu časten«. Čeprav je bila Avstrija poražena, je vendarle naredila še prav dobro kupčijo, kajti izgubila je pač dve oddaljeni habsburški pokrajini, ki sta bili pa za ostalo državo le breme, pridobila je pa ves gornji Jadran in vso vzhodno jadransko obalo prav do turške (črnogorske) meje.

Pridobili smo pa s tem mirom tudi mi Slovenci, ker je bil z njim odstranjen beneški narodni vpliv v Istri, tržiški okraj je bil ob tej priliki priklonjen k Goriški in prvič v zgodovini so se tudi beneški Slovenci združili z ostalimi svojimi rojaki v isti državi, le žal, da kratkovidni avstrij-

5) Danes običajni izraz »Avstrija« za skupnost habsburških dežel v tistih časih pri nas Slovenceh še ni bil uveden in jo je Vodnik še nazival »Estrajh«, toda ta njegov izraz se ni obdržal.

ski policijski režim nikoli ni znal pridobiti tudi njihove naklonjenosti in jih je zato dva rodova pozneje zopet izgubil.

Sklenitev miru so seveda tudi na Koroškem navdušeno pozdravili Korošci in Francozi. General Joubert je priredil dne 24. IV. v Celovcu sijajen ples, na katerem so uslužni francoski republikanski oficirji s svojo dvorljivostjo naravnost očarali povabljenе Celovčane in zlasti še Celovčanke, tako da je postalo navdušenje zanje in zlasti še za Bonaparteta že kar splošno. Za slovensko kmečko ljudstvo na Koroškem ni imela ta kratkotrajna francoska okupacija nobenega vidnejšega narodnopolitičnega pomena, ker je prihajalo z njimi le v priložnostne stike in še to samo ob velikih cestah, nobenega dvoma pa ni, da je pregnala vsaj razne dotedanje predsodke proti njim in da je imelo naše ljudstvo tedaj prvič priliko opazovati v svoji sredi zastopnike velikega tujega kulturnega naroda. Ako je prišlo do kakega slučajnega incidenta, je bilo to brez pomena, kajti podobnih incidentov so zagrešili še mnogo več in še hujših tudi »cesarski« vojaki že pred okupacijo in po njej. Vsekakor so pa že ti kratki tedni francoske okupacije naredili močan vtis in vsaj po veliki večini ugoden na tedanje naše koroške slovensko izobraženstvo (duhovščino) in seveda še večjega na našo mladino, ki je tedaj študirala v Celovcu.

Hude so bile pa seveda gospodarske posledice, ki sta jih povzročila že dolgotrajna vojna in kratkotrajna okupacija, slednja zlasti radi navzočnosti velikih množin domačega in tujega vojaštva. Njega prehranjevanje je pomenjalo za prebivalstvo težko breme. Začelo je primanjkovati vsega in po nekaterih predelih, zlasti v Trbižu, Beljaku in v obmejnih dolinah proti Italiji, ki so živele po prej v pravem izobilju je nastala prava lakota, tako da so morali zbirati celo javne milodare zanje.

(Dalje prihodnjic)

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

FR. MILČINSKI:

Sanje

Včasih se nisem brigal za sanje. Zbudil sem se, za hip se jih morebiti spomnil, pa jih takoj zopet pozabil. Kaj mi bodo: še za šaljiv dobiček niso, sem si mislil.

Zdaj sem pa oženjen. Človek zjutraj vstane, treba, da je prijazen z ženo in kaj govori — vseeno kaj, da le beseda teče — pa govori o sanjah.

Žena mi je rekla:

„Ti, čuj, glej naše literature; polovica vsake knjige — nič kot sanje! Lep denar si služijo s sanjami, veš, da ne pišejo zastoj! Ti, ki se ti toliko sanja, bi tudi lahko kaj napisal, ne bi ti škodovala kaka kronika po strani. Nove suknje si močno potreben — sram me je že s tako...“

„Suknja je še dobra,“ sem odgovoril, „saj ima še oba rokava. Ali galoš mi je treba, galoše so skozi. Ni napačna tvoja misel.“

Tako se je zgodilo, da sem pričel zapisovati sanje.

In zdaj jih postavljam naprodaj.

Za pristnost in točnost se jamči tri leta!

Cena po dogovoru!

Prekupcem popust!

Prve sanje. Sánjalo se mi je o škorpionu. Ta škorpion je bil sila čudnega rodu: podoben je bil zobni krtački, na hrbtu je imel vdolane tri rdeče drage kamne in skakal je po tleh, po listju kakor nerovna koblica. Strah me ga je bilo — ne? če me piči, beštija — pa tudi gnusil se mi je, kajti smelo trdim — ta „smelo trdim“ sem čital v knjigi in mi je včas — torej smelo trdim, da škorpionov nisem nikdar ljubil. Pa se mi je sánjalo, da sem se vendar ojunčil in se spravil ga lovit. Za orožje sta mi služila dve veliki krtači. Previdno sem se splazil za njim, sreča mi je bila naklonjena, lop! sem ga pritisnil ob tla in stlačil, da je izdihnil svojo strupeno paro. Tačas pa zapazim, da ima ubita zver za rep privezano štirioglato škatljico. Hola! Odprem jo: kaj je bilo v njej? Lekarniško zdravilo zoper njegov lastni strup! — Ti prikazen ti! To mi ni bilo le malo po volji in sem si rekel v sanjah:

„Glej, v kaki smeri se po neskončni dobroti in modrosti nebes razvija živalstvo v prilog človeštvu!“

Tako se mi je sánjalo.

In zdaj vprašam: ali niso čudne te sanje? Smelo trdim, izmisliti si jih človek ne bi mogel, pa če bi ves dan pero grizel. V resnici zanimivo! Dam jih prav poceni. Sprejemam zanje v zameno tudi nekaj dobro ohranjenih galoš.

Druge sanje. Včasih se po kosilu zlekнем; da laže zadremijem, pa vzamem

knjigo v roke. Smelo trdim: to so najlepši trenutki mojega življenja! Čitam, čitam, pa me premaga spanec; zatisnem vek, pa miže čitam kar naprej. Ali kar čitam v sanjah, je vse lepše in zanimivejše, kakor je v knjigi. Ni da bi govoril: sami Sherlockholmesi se mi sanjajo. Fino!

Zadnjič sem tako čital in zadremal in v sanjah nadaljeval berilo in, ko pridem do konca strani — ali mi roka ne obrne kar sama od sebe lista? Na častno besedo, da je res! In pri tem se zbudim. Pa koj zopet zaspim in se mi sanja, da odhajam z doma s klobukom na glavi in z dežnikom v roki, pa se spomnim, da se nisem poslovil od žene — žalostna bo! In glej, v sanjah sem modroval: „Kaj bo žalostna, saj še leži na divanu in se ji lahko vsak hip opravičiš z

Ali ni čudno: človeku se sanja, da dobro besedo, zakaj si kar tako odšel brez slovesa!“

Meni se to zdi strahovito zanimivo. Kakor da ima človek dve duši, tako rekoč drugo v drugi, in ena se je zbudila, toda ne v resnici, zbudila se je le v sanjah druge, spita pa obe! Človek ni učenjak ali je, vendar smelo lahko trdim, da so te sanje velik prispevek k dušeslovju!

Beseda gre sedaj učenjakom.

Slovenski dušeslovci, pozor! Redka prilžnost! Svoji k svojim! Cena meščanska!

Tretje sanje. Sanjalo se mi je, da sva z ženo napravila izlet na goro: podobna je bila Golici in ne vem, zakaj ji je bilo ime Črni vrh. Ko sva se vračala in dospela

zopet v dolino, preudarim; tako in tako, da imava do doma še debeli dve uri in da bo toliko hoje nemara presedalo ženi. Zasmilila se mi je. Kaj storiti? Pa mi pride sijajna misel: Saj hodiva le v sanjah; ako žena težko hodi, jo zbudim, pa bo hoje konec. In res, ravno po gozdni poti sva jo sekala — pa jo primem prijazno okoli glave in ji zatrobim na uho:

„Micka, če težko hodiš, saj ti ni treba — se pa zbudil!“

V drugi roki sem držal dežnik, brez dežnika ne grem nikamor, tudi v sanjah ne. Dramil sem torej ženo in se mi je sánjalo, da sem se zbudil še sam in sem se znašel namesto na gozdni poti pod Črnim vrhom doma v postelji in, kar sem objemal, ni bila glava moje žene, ampak tako rekoč blazina. Toda glej čudo: dežnik sem pa le še držal v roki! V postelji, pa dežnik v roki!

Dvignil se mi je dvom, ali sem zbučen ali še sanjam. Rekel sem sam pri sebi — čudno je, kako je nekateri človek premeten celo v sanjah — rekel sem torej: „Če si se resnično zbudil, bi ti pravzaprav moral tale dežnik izgniti iz rok.“ Gojil sem pa hkrati vendarle vročo željo, da mi lepi dežnik ostane, čeprav se zbudim. To se mi ni zdelo nemogoče. Predzne nove misli so se mi križale po možganih in že sem v snu koval naklepe, kako bi se dali taki in enaki koristni predmeti iz sanj reševati v neznošno blaginjo praktičnega življenja. Kak velikiški preobrat bi to bil v narodnem gospodarstvu! Konec socialni bedi! Le fiksirati bo treba sanje na tak način — kaj vem, kako! Morebiti tako, kakor fotograf fiksira slike. Vse to sem preudarjal v sanjah — samemu se čudim, da sem bil tako pretkan, ko po navadi nisem tak.

(Dalje prihodnjič)

Mladost

*O mladost, ti zvezda vbežna,
kje že svetiš se v daljavi?
Kot duhteča roža nežna
bi venela v rosní travi.*

*O mladost, ti zarja nade,
časa te oblak zakriva;
senca staranja tja pade,
kjer tvoj žarek ne prebiva!*

*O mladost, ti pesem mila,
zame nimaš ti več jeka!
Srca boš otrok polnila,
sanje starega človeka. —*

Valentin Polanšek

pak sedaj: mestni predel Londona, zopet z osmimi črkami, predzadnja je F...«

»Finsbury« je odgovoril, »ali ne, saj je Finsbury.«

»Seveda je. Vidim, da ste izredno načitani, to vam pa že moram priznati!« In z zmagovalcem je Burlington gledal, kako se je tujec, ki je imel namen polastiti se njegovih milijonov, sedaj zamišljeno sklonil nad časopisi in se tako zamislil, da je odložil revolver na mizo.

»Štiri vodoravno morate vstaviti Houston in devet navpično Trinidad.«

V tem pa je Burlington že izkoristil ugodno prilžnost in bliskovito zagrabil po na mizi ležečem revolverjem. Vlel je: »Hej, roke kvišku, fante! Sedaj ti bom pa pokazal, kaj se pravi vlomiti pri Burlingtonu.«

Med tem ko se je njegov prst poigraval s petelinom pištole je lagodno govoril naprej: »Veljam za najbistrejšega in najboga-tejšega človeka v Illinoisu. Naravnost smešno je pa lotevati se me s pištolo. Da sem vas ukanil s križanko, me zelo veseli. Vendar pa me spravlja v nevoljo lahkota, s katero ste mi povedali vse rešitve, kot da bi bile večerna molitvica. Ali ste bili v višjih šolah?«

»Ne, Mr. Burlington, ampak časopis, ki leži pred vami, je od prejšnjega tedna. Imam pri sebi že novega za ta teden in tudi rešitve...«

Z ozirom na take izjave ni nič čudnega, da so celo Mr. Burlingtonu enkrat živci popustili in da je — enostavno — pritisnil na petelina pištole.

»Gromska strela!« je rekel nato, »Imenitna reč! Sicer priprosta, ampak zelo priročna pištola... pritisneš na petelina in kaj vidiš? Dežnik! Pištola se je spremenila v odprt dežnik. Imenitno zares, moj mladi prijatelj!«

»Da,« se je skromno nasmehnil prišlec in pobesil roke. »Saj sem prav zaradi tega prišel k vam. Desettisoč dolarjev in moja iznajdba je vaš!«

Willy Wegner:

Mesto z osmimi imeni

Charles Burlington je eden izmed najbogatših mož v Chicagu. Ali veste kako si je svoje dolarje zaslužil? No, z dobrimi domislicami! On je izumil letalo na pedalni pogon za nedeljske izlete, zlozljivi koncertni klavir, ogrevanje žimnic v hladnih nočeh, marmeladni cucelj za dojenčke. On je iznajditelj govedine v tubah, toplega sladoleda in električnega ličila za ustnice. Charles Burlington je zares najbistrejša glava v vsem Illinoisu.

Nekega dneva je sedel — in tu se začne naša zgodba — na verandi svoje vile in reševal uganko križanko. Nenadoma se zavihiti nek mož preko cvetličnih lončkov ograje in obstane pol metra pred našim junakom, moleč mu z desnico revolver pod nos: »Dober dan, Mr. Burlington!«

Charles bliskovito pomisli: »Sedaj samo ne izgubiti živce! V železni blagajni v so-sednji sobi imam shranjenih 10.000 dolarjev firme Smith & Smith kot predujem za

otroške balončke, ki se ne razpočijo, a ta trap naj si ne misli, da me bo prelisičil!

Reče torej: »Ravno prav ste prišli! Povejte mi mesto v državi Kostarika z osmimi črkami.

»Zakaj?« je vprašal korenjak s pištolo.

»Križanko rešujem«, je odvrnil Charles in pokazal na odprti časopis pred seboj.

»A tako, počakajte malo... da, seveda, Carrillo!«

»Carrillo? Šest, sedem, osem, zares, izborni! Charles je naglo zapisal črke v odgovarjajoče kvadrate in dejal sam pri sebi: Le počakaj, ptiček moj, saj sploh ne vidiš, kako te vlečem za nos. »Ena desno,« je nadaljeval, »od zlodja težka reč: Mesto na gornjem Bavarskem s 16 črkami. Prva je O, druga B in zadnja zopet B...«

»Oberschneidig« je dejal, kot da bi ustrelil, mož s pištolo.

»Strela gromska! Da, to se sklada! Am-

primer, z močeradom, kako prihaja iz ognja z razprostrtimi krili in odprtim gobcem...«

— Čemu? je rekel Barbicane, čigar praktični duh ni bil kdo ve kaj dovzet za lepote umetnosti.

— Čemu, prijatelj Barbicane! Joj, ker še vprašuješ, se bojim, da ne boš tega nikoli razumel!

— Le povej, vrli tovariš.

— No, po mojem bi bilo treba vse, kar naredimo, vedno še umetniško okrasiti; bolje je tako. Ali poznaš indijsko pesem z imenom Otrokov voz?

— Niti po imenu, je odvrnil Barbicane.

— Temu se ne čudim, je povzel Michel Ardan. Vedi torej, da nastopa v tem delu tat, ki v trenutku, ko hoče preluknjati zid neke hiše, razmišlja, ali naj napravi luknjo v obliki lire, cvetlice, ptice ali vrča. No, povej mi, prijatelj Barbicane, če bi bil ti takrat član sodnega zbora, ali bi bil tega tata obsodil?

— Brez pomišljanja, se je odrezal predsednik »Topniškega kluba«, in celo z obtežilno okolnostjo vloma.

— Jaz pa bi ga bil oprostil, prijatelj Barbicane. Vidiš, zato me ne boš nikoli razumel.

— Saj niti poskušal ne bom, moj vrli umetnik.

— Ker našemu »vagonu-izstrelku« na zunaj marsikaj manjka, je povzel Michel Ardan, mi dovolite, da ga po svojem okusu

vsaj znotraj opremim tako razkošno, kot se spodobi za veleposlanike Zemlje!

Preden se je predsednik »Topniškega kluba« lotil prijetnega, je najprej poskrbel za koristno: sredstva, ki jih je bil odkril za ublažitev odbojne sile, so dodobra proučili in jih razumno uporabili.

Barbicane je povsem pravilno sklepal, da ni tako močne vzmeti, ki bi mogla preprečiti posledice sunka. Med tistim svojim znamenitim sprehodom po Skernawskem gozdu mu je šinila v glavo bistroumna misel, kako bi težko nalogo rešil. Računal je, da si bo lahko pomagal z vodo. Poglejmo, kako.

Izstrelak bi bilo treba napolniti tri čevlje visoko z vodno plastjo. Ta bi nosila leseno nepropustno ploščo, ki bi se tesno prilegala in drsala ob notranjih stenah izstrelka. Na njej bi se kot na pravem splavu namestili potniki. Tekočino samo bi delile vodoravne pregrade, ki naj bi jih sunek ob strelu zaporedoma porušil. Tako bi postala vsaka plast vode vzmet: od najnižje do najvišje, ki bi uhajala po odvodnih ceveh proti gornjemu delu, in plošča sama, opremljena z izredno močnimi zatiči, bi trčila na spodnje dno šele potem, ko bi zaporedoma zrušila vse pregrade. Vsekakor bi potniki še vedno čutili silen udarec, ko bi vsa voda iztekla, vendar pa bi ta mogočna zavora skoro docela prestregla in ublažila prvi udar.

(Dalje prihodnjič)

JULES VERNE:

Potovanje na Luna*)

Trinajsto poglavje

Vagon kot izstrelak

Ko je bil slavní top Columbiad ulit, se je javnost takoj začela zanimati za istrelek, tisto novo vozilo, ki naj bi naše tri drzne pustolovce prepeljalo skozi vesirje. Vsi so vedeli, da je Michel Ardan že v svoji brzojavki 30. septembra zahteval, da je treba na seji sprejete načrte popraviti.

Predsednik Barbicane je tedaj upravičeno mislil, da oblika izstrelka ni važna, ker ta v nekaj sekundah preleti atmosfero in se potem giblje v popolnoma praznem prostoru. Odbor se je bil odločil za okroglo obliko, da bi se krogla lahko vrtela in obračala po mili volji. Kakor hitro pa so jo hoteli spremeniti v vozilo, je bilo to nekaj čisto drugega. Michel Ardan se ni maral voziti kakor verica; hotel je imeti glavo zgoraj in noge spodaj in leteti dostojno kakor v ladjici balona, sicer hitreje, vendar ne tako, da bi med poletom neprestano in nespodobno poskakoval.

Zato so poslali tvrdki Breadwil & Co d' Albany nove načrte z naročilom, naj jih brez odlašanja izvrši. Tako spremenjen izstrelak so ulili 2. novembra in ga nemudo-

ma po vzhodni železnici poslali v Stone's Hill. 10. novembra je v redu prispel na namembno postajo. Michel Ardan, Barbicane in Nicholl so nestrpno pričakovali »vagon-izstrelak«, v katerega bodo sedli in poleteli odkrivati nov svet.

Priznati moramo, da je bil ta veličastni izdelek kovinarske umetnosti Amerikancem res v čast in ponos in hkrati dokaz njihove industrijske sposobnosti. Prvikrat jim je uspelo pridobiti aluminij v tako pomembni množini in po pravici so govorili o čudovitem uspehu. Dragoceni izstrelak se je na soncu vse lesketal. Če si videl njegov veličastni trup in stožčasti vrh, si nehoti pomislil na tiste močne stolpice, ki so jih srednjeveški arhitekti postavljali kot ogromne škatle na ogle mogočnih gradov. Manjkala mu je le strelna lina in vetrnica.

— Čakam samo še, je vzkliknil Michel Ardan, da stopi iz njega vojak s starodavno puško in z jeklenim oklepom. Ko fevdalni gospodje se bomo počutili v njem; še nekaj topništva, pa bi se lahko upirali vsem vojskam luninih prebivalcev, če jih je sploh kaj na luni!

— Vozilo ti je torej všeč! je podražil Barbicane prijatelja.

— Da, da, in še kako, je odvrnil Michel Ardan, ki ga je motril z očesom umetnika. Žal mi je samo, da ni tanjši po svoji obliki in da nima lepšega stožca; na vrhu bi ga morali še okrasiti s kovinskimi zavoji, s kakim fantastičnim likom ali pošastjo na

ŽELINJE

Tudi mi Želinjanci se moramo enkrat zopet oglašiti in poročati o veseli svatbi odličnega para.

Naš dolgoletni mežnar Janez Kuchling, pd. Havžar v Štriholčah, je peljal pred oltar Micko Kassl, pd. Kuchlingovo v Štriholčah. Slovesna poroka je bila na Malo gospojnico na Zelinjah. Poročne obrede je opravil nevestin brat, novomašnik Leopold Kassl. Želinjski pevci pod vodstvom g. župnika Holmarja so prepevali med poročno mašo in na gostiji. Dekleta pa so poročnemu paru poslala rožice na pot k poročnemu oltarju.

Bil je to poročni par, kakor si ga mladina prav zares lahko vzame za vzgled. Vsako nedeljo sta pristopala k mizi Gospodovi in tudi med poročno sv. mašo, je bila vsa družina pri obhajilni mizi. Ženin in nevesta, oba izhajata iz uglednih kršćanskih in slovenskih družin. Oba sta bila dolga leta cerkvena pevca. Naša prošnja se glasi, da bi tudi naprej še pela Bogu v čast, ljudem v veselje.

Ženin pa je tudi napreden kmet, da se marsikateri drugi lahko uči od njega. Njegovo posestvo je v najlepšem redu.

S svojim obiskom so odlični par počastili tudi g. župnik Kunstelj iz St. Vida, župnik Wutte iz St. Petra na Vašnjah ter novomašnik Adamič.

Vse Štriholčce so bile zastopane na gostiji pri Rablu na Trušnjah.

Želimo, da bi za obletnico poroke spravila s podstrešja tisto zaprašeno zibko, da bi tako Havžarjeva mama imeli kaj zibati.

Mlademu paru želimo na življenjsko pot obilo sreče in božjega blagoslova.

Tem voščilom se pridružuje tudi „Naš tednik - Kronika“ s posebno željo, da bi novoporočenca ostala naprej zvesta bralca našega lista in tako posredovala tudi svojemu zarodu to, kar so v njuna srca in njune duše položili dobri njihovi starši.

ŽIHPOLJE

Dan večnega čiščenja smo lepo obhajali in tudi zadnje žegnanje je bilo slovesno. Obakrat je prišlo mnogo ljudi. Na žegnanje je prišla, kot vsako leto, procesija iz Kaple.

Smrt ne pozabi našega kraja in se večkrat oglasi. V ponedeljek 6. oktobra smo spremili k večnemu počitku Bolbinkovega očeta Jakoba Toplicerja v St. Urhu. Pokojnik je bil marljiv delavec in so ga povsod imeli radi. Zavrtna bolezen ga je že dalj časa mučila, zadnje tri tedne razen nekaj kapljic vode sploh ni mogel zavžiti nič drugega. Dokler je mogel, je rad hodil v cerkev. Ko je prišel zadnjikrat, se je od slabosti ves tresel. Na bolniški postelji je večkrat sprejel sv. zakramente. Bil je tudi ud živega rožnega venca.

ST. VID V PODJUNI

Dne 24. 8. je bila v St. Primožu pri Voglu vesela svatba. Obhajali smo poroko Milana Moharja, pd. Butežvega v Nagličah in Elze Županc, Kavhove v Rikarji vesi. Preselila sta se v Sinčo ves, kjer sta si pozidala hišico.

Dne 28. septembra pa je bila pri farni cerkvi poroka in nato ženitovanjsko slavlje pri Biltičniku. Ratuvnjakov šimej v Obirjah pri Galiciji in Milka Pirovc sta si obljubila večno zvestobo. Mladima paroma pa želimo obilo blagoslova!

Pa tudi smrt nas je obiskala. Dne 13. septembra je bil pogreb Marije Lah, pd. stare Muntrove matere v St. Primožu. Rajni materi želimo večni mir, žalujočim sinovom in hčeram pa izražamo naše sožalje.

SELE — KOT

Ponosno lahko vsem povemo: Na naši šoli se nihče ni odjavil od slovenskega pouka. Zakaj to? So pač še vsi ljudje zavedni Slovenci, si bo kdo mislil. To že drži, ampak tako kakor star klobuk; deloma že tudi pušča.

Tudi pri nas se je v tem smislu že marsikaj poslabšalo. Velenemški duh ima v nekaj glavah pd. bučah svoj kotiček, kjer si cer še bolj skromno, ampak sigurno sedi. Tako smo že večkrat slišali iz takih ust, da je pouk slovenščine v šolah nepotreben, ker s tem itak nikamor ne prideš. So pa to isti ljudje, ki so bili včasih v »boju proti fašizmu« — za dobre denarce seveda. Ni to čudno? Časi se pač spreminjajo in z njimi tudi ljudje. Hvala Bogu, da takih ni dosti in jih prav dobro poznamo. Tudi drugače niso nič vredni. Mislijo si, da pri veliki mizi več odpade kakor pri majhni. Prav imajo! Naj pa tam pobirajo drobtinice

Pri nas na Koroškem

tudi tedaj, ko jih bo enkrat zmanjkalo.

Kakor smo slišali, imate drugod na našem slovenskem ozemlju posebno z nedomačini mnogo opraviti. To je pa pri nas drugače. Prvič jih ni preveč in tisti, ki med nami živijo, so poštenjaki. Seveda nismo vedno istega mišljenja, posebno ne, če se gre za člen 7. Pa ni to razumljivo? Kje pa Nemec na Koroškem sliši od svoje strani samo enkrat kaj pozitivnega k temu stališču? V nobenem časopisu, iz nobenih ust. Tisti pa, ki vedo za krivico, ki se nam godi, molčijo. Usoda? Ne! Trajna preizkušnja! Hvala našim Nemcem na Kotu. Ker vi nas spoštujete, spoštujemo tudi mi vas!

Torej na naši enorazredni šoli ne bosta dva razreda — dva tabora. Vsi otroci se bodo učili oba deželna jezika. To bo gotovo v prid vsakega posameznega ter tudi v prid mirnega sožitja in medsebojnega razumevanja.

ST. JANŽ V ROŽU

Kot drugod se je tudi pri nas v teh dneh odigrala sramotna gonja proti slovenski besedi v šoli. Prvotno je zgledalo, da bo ta vihra šla mirno mimo nas, saj o kakšnih pravih Nemcih pri nas ni skoro govora, a tudi še nismo slišali, da bi kdo izmed šentjanščanov hotel biti „vindišar“. Znani medvojni šentjanški Ortsgruppenleiter Schnitzer iz Podsinje vesi, ki je kljub zasluženi kazni v lagerju v Wolfsbergu ostal nepoboljšljiv nacist, je seveda takoj prve dni organiziral svoje stare pomagače, da so pritisnili na neodločne in po vasi razdelili odjavne formularje. Tem so se pridružili še oni, ki so zaposleni pri Götzu na Bistrici; saj jim je bilo dovolj jasno povedano, kaj

je želja gospodarja. Tako se je do sobote odjavilo okrog deset otrok od slovenskega pouka.

Toda vodstvo Volkspartei je bilo že kar nervozno, ker iz St. Janža še ni bilo skoraj nobenih odjav. Pa se je našel mož iz znane nekoč slovenske hiše iz Svetne vesi in prevzel to sramotno nalogo, da je v nedeljo 5. 10. hodil v St. Janžu po hišah, kjer je upal na uspeh in ljudi z lepo in grdo besedo silil, da podpišejo odjavni list, katerega je imel že s „Stempelmarko“ pripravljenega. Ta mož je Postmeister Schlemitz (Šlemic) Pavel iz Svetne vesi, torej državni uradnik in vodilni član tukajšnje Volkspartei. S tem pritiskom je dosegel, da

Novo zgrajena stavba z tekstilno trgovino ugodno naproday v okraju Velikovec. Dopisi na upravo pod značko trgovcev.

se je drugi dan odjavilo še novih 12 otrok. Še nekaj smo opazili v teh dneh: pri tem sramotnem opravilu so se tesno združili vsi stari bratci iz naci-časov: pripadniki vseh današnjih strank.

MLINČE PRI ŽITARI VESI

Od nedelje na ponedeljek proti polnoči je izbruhnil požar na posestvu Barbare Urbanc v Mlinčah. V hipu je bilo leseno krito gospodarsko poslopje in tudi stanovanjska hiša v plamenih. Zgorela je vsa gospodarska zaloga, gospodarski stroji in tudi perutnina. V najkrajšem času so prihitele sosedne požarne brambe, ki pa niso več mogle rešiti gorečih poslopij. Škodo cenijo na 200.000 šilingov.

Globašani na obisku pri gradiščanskih Hrvatih

Katoliško prosvetno društvo v Globasnici je eno najbolj delavnih in razgibanih društev v okviru Krščanske kulturne zveze. Njegovi pevci in igralci pogosto nastopajo doma in drugod ter povsod delajo čast naši kulturi. Zato so se to pot brez pomisleka lahko podali tudi še na gostovanje med gradiščanske Hrvate, ko so jih le-ti vabili v svojo sredo.

V soboto, dne 4. oktobra, je navsezgodaj prispel v Globasnico prostoren in udoben Sienčnikov voz. Vstopilo je 30 samih mladih pevcev in pevk pod vodstvom prav tako mladega pevovodje Janeza Petjaka. Za spremstvo se je na povabilo pridružil tudi predsednik Krščanske kulturne zveze, dr. Pavle Zablatnik.

V Dobrli vesi smo zavili proti Velikovcu, od tam pa proti Gradcu. Pokrajina je bila zavita v jesensko meglo. Šele ko smo se povzpeli na vrh Pake, nas je pozdravilo prijazno jutranje sonce. Ob najlepšem vremenu smo nato hitro zdrveli do štajerske prestolnice. Podali smo se na božjo pot v Maria Trost - k Mariji Tolažnici. Pri sveti maši so naši pevci ubrano prepevali kar najlepše mašne in Marijine pesmi.

Popoldne smo se vozili po vzhodni štajerski ter mimo Hartberga in čez Wechsel krenili proti Gradišču (Burgenland). V mraku nas je naš vrli voznik srečno pripeljal na cilj — v hrvaško selo Trajštof (Traunsdorf) blizu Zelezna (Eisenstadt), na poti proti Rustu. Kakor daleč nese oko, vidiš tu skoraj same vinograde. Ljudje v teh krajih so premožni. Našli smo jih sredi največje trgovice. Pred župniščem nas je v Trajštofu pričakovalo dokaj ljudstva z g. nadučiteljem in župnikom na čelu. Prisceno smo se pozdravili, nakar nas je g. šolski ravnatelj odvedel na šolsko dvorišče. Tam nas je dodelil gostoljubnim družinam, tudi gospod ravnatelj je imel dva gosta, g. župnik pa celo tri goste.

Po večerji so nas naši gostitelji pospremili v dvorano, ki je bila pripravljena v gostilni Vojnović. Ob 8. uri je bil tam napovedan nastop naših pevcev. Po pozdravnih besedah g. ravnatelja Kornfeinda in č. g. župnika se je pričel dveurni program: Petjakova skupina je v pesmi in plesu res doživeto prikazala na odru košček naše narodne kulture. Po primernem uvodu je točko za točko tolmačil in povezoval predsednik Krščanske kulturne zveze. Najprej so

se pevci predstavili kot Slovenci z živahno podano narodno »Eno si zapojmo«, nato pa so poslušalcem z Milkino »Oj Podjuna« še razodeli, da prihajajo izpod sive Pece, kjer v gorski votlini sniva kralj Matjaž s svojo mogočno vojsko. Globašani seveda tudi niso pozabili predstaviti občinstvu svojega ljudskega pevca Lesičjaka. Zaživel je pred nami v pesmih: Leder se jaz pišem, Veseli čas, Nedeljski jagri. Je ta človek na svet rojen. Od zdravega in naravnega lokalnega patriotizma pa so se pevci vedno spet takoj vrnili v širino ter v narodni pesmi tolmačili življenje in čustvovanje ljudstva vseh naših dolin: »Rož, Podjuna, Zilja« je mogočno in spet nežno donelo po dvorani.

V največjo širino pa je zašla znana Prešernova Zdravica — ob vinski trgovini v Gradišču je prišla kakor nalašč — s svojim pozivom:

Živeli vsi narodi,
ki hrepené dočakat dan,
ko, koder sonce hodi,
prepir iz sveta bo pregnan;
ko rojak
prost bo vsak,
ne vrag, le sosed bo mejak!

Vmes pa je za spremembo nastopilo 12 deklet z narodnimi plesi po priredbi učiteljice Micke Mak, Lena Smrečnik in Štefan

Globaške dečke in fantje so se med potjo ustavili na Dunaju. — Evo jih v vrtovih cesarskega dvorca v Schönbrunnu.

SELE

Dela na našem šolskem poslopiju so v glavnem končana, le zunanji omet novih prizidkov se izvrši prihodnje leto. Prej sedmerovogelna stavba ima zdaj le štiri vogle, a je tembolj praktično modernizirana. Pouk se je mogel pričeti 6. oktobra.

Na obeh selskih šolah ostane pouk tudi zanaprej dvojezičen. Selani pač vedo, da tem več velja, kdor več jezikov zna. Samo dva moža sta smatrala za veliko nesrečo, če bi se njuni otroci priučili pismenega materinskega jezika in sta jih odjavila od pouka slovenščine.

V dolini, ki se razteza od cerkve proti vzhodu, je zadnja leta zrastle več ličnih hiš, domov novih mladih družin. V nedeljo 12. oktobra so bile tri s primerno slovesnostjo blagoslovljene in »krščene«, to je: dobile so domače ime. Dom vdove Metke Mak je dobil hišno ime »pri Rožniku«. Bodete videli, koliko lepih rož bo vigredi pozdravljalo mimogredoče z oken in vrta! Dom Kristlana in Marije Jug se po domače imenuje »pri Podgorniku«, saj stoji ob vznožju več gora. Ob strani starejše Senčnikove hiše si je domači sin Joza z ženo Hildo sezidal lasten večji dom, ki bo zato nosil ime »Mladi« ali »Novi Senčnik«. Tri druge nove hiše še pridejo na vrsto.

Letos še v farni cerkvi ni bilo nobene poroke. En selski par se je poročil na Bajtišah, drugi na Žihpoljah. V ponedeljek, 13. oktobra pa sta le stopila pred oltar domače cerkve gozdni delavec Bregarjev Albin Pegrin in Marija Hribernik, pd. Kačnarjeva, čez dva tedna pa jima sledi še en par. Bog daj srečo!

PEVSKI KONCERT.

Pojeta domači moški in mešani pevski zbor koroške narodne in umetne pesmi. Pevke bodo prvič nastopile v lepih narodnih nošah.

K obilni udeležbi vabijo
pevke in pevci.

Gregorčič pa sta dovršeno podala odlomek iz operete naše ljudske pesnice in pevke Milke Hartmanove »Kresna noč«. Operetne speve kakor tudi ljudske plesje je z harmoniko spremljal pevovodja Janez Petjak. Ob koncu so naši pevci z venčkom narodnih pesmi v priredbi Alojzija Mihelčiča želeli številnemu občinstvu lahko noč.

Drugo jutro, v nedeljo, smo imeli ob pol osmih sveto mašo. Pri tej maši so prepevali domačini svoje hrvaške, v bratski slogi z njimi pa naši pevci slovenske mašne in Marijine pesmi. Bilo je to čudovito lepo doživetje. Gospod župnik se je po božji službi v toplih besedah še posebej zahvalil našemu zboru za sodelovanje. Dopoldne nas je nato gospod ravnatelj Kornfeind v svoji prijaznosti še pospremil v svetovno znani vinski kraj Rust ter nas tam pogostil z najboljšo domačo kapljico. Izvrstno nam je razlagal zgodovino in znamenitosti krajev, ki smo jih videli. Naša pesem se je spet oglašila kot znak naše hvaležnosti in našega navdušenja. Nazaj grede smo še pozorno poslušali ravnateljevo razlago glavnih znamenitosti gradiščanske prestolnice, ki nas je pozdravljala s pobočja nizkega gorovja.

Opoldne so nas že pričakovali v Fraknavi (Frankenau), kakih 70 km južno od Trajštofa. Pohiteli smo, da smo došli točno. Spet smo doživeli isti priscrni sprejem

(Nadaljevanje na 6. strani)

Kako volijo papeža

(Nadaljevanje z 2. strani)

pred več stoletji je Papež Julij II. zagrozil z izobčenjem vsakomur, ki bi hotel z denarjem in podkupninami vplivati na izvolitev papeža.

Danes je postopek za izvolitev papeža natančno urejen in sploh se v zadnjih stoletjih te volitve vrše zelo mirno. Tajnost konklaveja in njegova odrezanost od sveta je zagotovljena s podrobnimi predpisi. Kardinali se v kar najkrajšem času zberejo v sikstinski kapeli v Vatikanu, kjer jih mogoča Michelangelova slika »Poslednja sodba« opominja s pretresljivimi barvami na njihovo veliko odgovornost. Izhod iz kapele in vsa okna zapečatijo, samo skozi posebno odprtino morejo kardinalom dostavljati hrano.

Glasujejo z volilnimi listki. Vsak kardinal odda listek, na katerega je napisal ime onega, ki ga smatra za najvrednejšega za papeža. Štetje glasov se vrši v navzočnosti vseh kardinalov in je s tem pravilnost ter točnost zagotovljena.

Za izvolitev sta potrebni dve tretjini glasov in še en glas zraven. S tem še enim glasom hočejo preprečiti, da kdo ne bi volil samega sebe in si tako pripomogel k papeški časti. Voliti morajo tolikokrat, dokler

nice pomešajo z mokro slamo in sežgejo. Po črnkastem dimu, ki ga povzroča vlažna zasmojena slama, ljudstvo spozna, da noben kandidat ni dobil potrebne dvotretjinske večine.

Kadar pa kak kandidat dobi potrebno večino in visoko službo sprejme, tudi zažgo listke, toda brez sleherne primesi. Sežgani papir da bel dim. Kadar se torej iz vatičanskega dimnika pojavi bel oblček dima, se ljudstvo razveseli. Kmalu nato pride na osrednji balkon Petrove cerkve kardinal dekan in naznani ljudstvu »Habemus papam« — Imamo papeža. In nato stopi novoizvoljeni papež sam, oblečen v belo papeško oblečilo v ospredje. Pred vsako volitvijo namreč vzamejo s seboj v konklave nova papeška oblečila v treh različnih velikostih, tako da najde vsak novoizvoljeni papež takoj sebi prilagajoče oblečilo.

Ko se novi papež pojavi ob ograji balkona, padejo verniki na kolena. On dvigne roke ter napravi znamenje križa. Podeli svoj prvi papeški blagoslov »Urbi et orbi« — mestu Rimu in vsem svetu.

Globašani na obisku pri gradiščanskih Hrvatih

(Nadaljevanje s 5. strani)

in isto gostoljubnost kot v Trajštofu. Gospod župnik Ignac Horvat, znani voditelj gradiščanskih Hrvatov in prav tako sloviti pisatelj in pesnik, in predsednik tamošnjega prosvetnega društva Gregorič sta nam ob prihodu izrekla pristržno dobrodošlico, nato pa so nas prijazni Frakanavci takoj porazdelili po parih ter nas odvedli na svoje domove, gospod župnik pa si je že od začetka rezerviral kar tri goste. Ko so nas vse pogostili kakor na kakem semnju ali ženitovanju, smo se z njimi podali ob pol 2. uri v lepo obnovljeno cerkev k bla-

goslovu. Ob dveh je bil napovedan nastop naših pevcev. V velikem zaprtem dvorišču neke gostilne je bil pripravljen oder na prostem. Vreme je bilo, hvala Bogu, ugodno. Na prireditve so prihiteli celo odlični gostje iz okolice. Nje kakor nas je pozdravil predsednik domačega izobraževalnega društva, nakar smo predvajali v bistvu isti program kot v Trajštofu. Na koncu je domači gospod župnik postavil naše peyve svojim faranom celo za zgled in jih bodril, naj bi se z istim navdušenjem in uspehom kot naši oprijeli zbornega petja.

Do 7. ure zvečer smo še ostali gostje vrlih Frankanavcev. Po skupnem obedu in še iz avta smo se pred odhodom poslovili z našo koroško narodno pesmijo. Z najlepšimi vtisi in s sklepom, da se še vrnemo, smo odrinili proti Dunaju.

Na Dunaju smo drugi dan obiskali veličastno cerkev sv. Štefana ter se povzpeli tudi na stolp. Na Ringu smo si mimogrede ogledali najvažnejše znamenitosti, nato pa jo takoj mahnilo še v Schönbrunn, kjer smo si dali razkazati čudovitosti nekdanjega cesarskega gradu. Občudovali smo tudi krasote grajskega vrta.

Domov grede smo se popoldne še oglasili pri Materi božji v Marijinem Selu (Maria Zell). Ob pol 4. uri smo se zbrali okoli Marijinega oltarja k sv. daritvi. Rajsko lepo je odmevala po svetišču mehka slovenska pesem. Številni romarji so se zgrinjali okoli naših pevcev in strme uživali lepote naše pesmi. Povpraševali so, od kod smo, in še in še želeli slišati našo pesem, ko je bila maša že davno končana.

Čez polnoč je že bilo, ko smo se srečno vrnili domov, veseli in zadovoljni, in od tega, kar smo videli, slišali in doživeli, spet bolj bogati.

URADNA OBJAVA

Deželna finančna direkcija opozarja lastnike motornih vozil na naslednje določbe glede termina za oddajo davčnih kart (Steuerkarten):

1) Doba veljavnosti davčnih kart za motorna vozila sega vselej od 1. oktobra do 30. septembra naslednjega koledarskega leta. Po preteku te davčne dobe, torej po 30. septembru vsakega koledarskega leta mora davčni obvezanec poslati brez posebnega poziva, najkasneje do 31. oktobra (§ 6 odst. 3 KfzstG.) pristojnemu finančnemu uradu. Oseba oddaja davčne karte pri finančnem uradu v zakonu ni predvidena in naj zaradi tega po možnosti izostane. Ako davčni obvezanec do 30. oktobra ne izpolni svoje dolžnosti glede oddaje davčne karte, mu lahko finančni urad zviša davčno vsoto do dvojne letnega obdavčitvenega zneska. (§ odstavek 3 KfzstG.)

2) Ako je motorno vozilo med preteklim davčnim obdobjem prešlo v roke drugega lastnika, mora tisti, ki je dne 30. septembra bil lastnik vozila, poslati davčno karto za celotno davčno obdobje (glej zgoraj) finančnemu uradu, ki je pristojen za predpis davka na motorna vozila. Oseba, ki je lastnik vozila na koncu davčne dobe (30. 9.) jamči za davke, ki je predpisan za celotno davčno obdobje.

3) Po 1. oktobru vsakega leta mora vsak posestnik motornega vozila imeti novo (tekočo) davčno karto. Ustrezne tiskovine je moč dobiti v trafikah in pri finančnih uradih brezplačno. Za v območju policijskih direkcij Graz, Innsbruck, Celovec, Linz in Salzburg pripušča motorna vozila so za takse in prometni davek pristojni finančni uradi v omenjenih mestih.

Opozorjamo davčne obvezance, v njihovem lastnem interesu na dolžnost oddaje davčnih kart, da se tako izognemo povečanju davka s strani pristojnih finančnih uradov.

Za predsednika: Dr. Arbeiter

Stiskalnice za sadje (Obstpressen), kakor tudi stroje za drobljenje sadja (Obstreiber) v vseh velikostih, pa tudi vse kmetijsko gospodarske stroje vam nudi najceneje firma

JOHAN LOMŠEK

Št. Lipš, Tihoja, p. Dobria ves

eden izmed kardinalov ne dobi potrebne večine. Ko ga kardinal dekan, ki predseduje volitvi, vpraša ali to čast sprejme in izvoljeni pritrilno odgovori, je v tem trenutku postal papež.

Vse to se dogaja daleč v stran od javnosti. Običajno se pri vsakih volitvah zbere velika množica na bližnjem trgu svetega Petra in gleda na dimnik vatičanske palače. Po vsakih neuspešnih volitvah namreč glasov-

Dobra pohištva in poceniEnoposteljno od 1750.— šil.
Dvoposteljno od 2450.— šil.**VÖLKER-MÖBEL**Klagenfurt, Villacher Ring 47, Tel. 57-25
Telefonična pojasnila ob vsakem času!

Rabat in plačilni skonto!

Naš arhitekt vam svetuje brezplačno!

Volno, perilo, blago za zimske obleke.

Največja izbira

Krzneni

plašči, jopiči, ogrinjala, in popravila

Vesely

KLAGENFURT

Obstplatz 1-2

Sončna očala - Sonnenbrillen

OPTIKER SEKERKA

KLAGENFURT, 10. OKTOBER-STR.

SENZACIJA! Lahko dobite že polni brivski aparat „Royal Ma-

tic“, ki deluje brez električnega toka. Dobite ga tudi na obrokel! Nenadomestljiv! Predvajanje pri: INGSTE WERKE, Klagenfurt, 10. Oktoberstrasse 4

Vsa sadna drevesca — jabolčna do 20% cenejša kot drugod — vam

Najbolje kupite ure, nakit in drugo pri urarskem mojstru

Gottfried Anrather

Klagenfurt, Paulitschg. 9

Popravila izvršim takoj in solidno, kupujem in zamenjam zlato in srebro (tudi strto zlato).

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

NEDELJA, 19. 10.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 20. 10.: 14.00 Poročila, objave. Pregled spreda. — Za našo vas. — 18.40 Mladina poje. Poje mladinski zbor „Škrjanček“. — TOREK, 21. 10.: 14.00 Poročila, objave. — Rdeče, rumeno, zeleno. — SREDA, 22. 10.: 14.00 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 23. 10.: 14.00 Poročila, objave. — Iz znanih oper. — PETEK, 24. 10.: 14.00 Poročila, objave. — Za vsakogar nekaj. — SOBOTA, 25. 10.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. 18.15 Lepa pesem.

Oglašuj v našem listu!**L. MAURER**

bei

Klagenfurt, Alter Platz 35

dostavi domača drevesnica ing. Marko Polzer, pd. Vazar, p. St. Veit i. Jauntal.

ZA JESEN PLAŠČI

Oblečila in pokrivala za dež in motorni šport. Gumijasti škornji

WINKLER

Klagenfurt, Pernhartgasse 10
Plačila na obrokel — Popravila

PUCH 500 (Mod. Fiat) STEYR-FIAT 600 (und Multipla)**STEYR-FIAT 1100 R (und Combi)**

najbolj priljubljeni avstrijski avtomobili so sedaj tudi za VAS dosegljivi!

Novi nabavni kredit tovarne Steyr Vam olajša njih nakup. Zelo nizke obresti od zapadlega kapitala.

Razen tega še:

Stalne cene za poslugi („service“)

Stalni termini za popravila

Izmenjalni agregati

Opozorilo: „PUCH 500“ je tudi kot kombi-voz sedaj pri davkih 40 do 60 procentov odpisljiv! Obiščite nas - radi Vam bomo dali nasvete, seveda brezobvezno!

Zastopstvo za Koroško:

THOMAS BOHRER

Klagenfurt, Villacher Straße 29

Klavirje i pohištvo

Franz Kreuzer's Wwe.

KLAGENFURT, Kardinalplatz 1

Vse proizvode JOKA-WERKE

STROKOVNA TRGOVINA za DEŽNA OBLAČILA

Ballon-Popeline, loden-plašči za moške, dame in otroke v največji izbiri! Gumijasta oblačila. Vsakovrstna popravila izvršimo takoj.

VAL. TARMANN

KLAGENFURT, Völkemarkter Str. 16

SIVALNI STROJI PLETILNI STROJI**Grundner**

KLAGENFURT, WIENERGASSE 10
nächst der Stadtpfarrkirche!

MÖBELHAUS**STADLER**

KLAGENFURT

Theatergasse 4

Das Haus der guten Möbel

4 Vorteile:

1. Riesenauswahl - über 100 Ausstattungen
2. Die besten und billigsten Möbel Österreichs. Hartholzschlafzimmer von S 3.900
3. Ratenzahlung ohne Aufschlag, ohne Zinsen
4. Zustellung frei Haus mit eigenem Spezialauto

GRÖSSTE AUSWAHL IN:

Polstermöbeln, Teppichen, Matratzen; Vorhangstoffe zu sehr mäßigen Preisen

SW-MÖBEL - VERKAUFSSTELLE

Beratung durch eigenen Architekten!

Gospadinje parat!

RADLMAYR
POMAGA ŠTEDITI. SEDAJ UGODNO
KUPITE POSTELJNINO, BLAGO ZA
ZAVESE, PREPROGE IN TALNE OBLOGE.

RADLMAYR
V I L L A C H